

сті” є необґрунтованим. Аналіз роліової участі, значення та впливу культурної спадщини на історико-культурний розвиток нації має носити системний підхід, а сама культурна спадщина українського народу має розглядатися як єдина, цілісна, динамічна система, що взаємодіє з суспільством, впливаючи на нього та отримуючи від нього своє примноження.

Список використаних джерел

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Культурна спадщина / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrmap.su/uk-g4/18.html>.
3. Мазенкова А. А. Культурное наследие как самоорганизующаяся система : дис. ... канд. философ. наук : 24.00.01 / Мазенкова Анна Алексеевна ; Тюмен. гос. ун-т. – Тюмень, 2009. – 151 с.
4. Климов Л. А. Культурное наследие как система [Электронный ресурс] / Л. А. Климов. – Режим доступа : http://history.spbu.ru/index.php?chpu=Voprosy_museologii/1819/1844.
5. Культурное наследие: Материал из Википедии – свободной энциклопедии / [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ru.wikipedia.org/wiki>.
6. Перегудов Ф. И. Введение системный анализ / Ф. И. Перегудов, Ф. П. Тарасенко. – М. : Высш. шк., 1989. – 367 с.

References

1. Konstytucija Ukraїny: pryjnjata na p'jati sesii Verhovnoi Rady Ukraїny 28 cherv. 1996 r. // Vidomosti Verhovnoi Rady Ukraїny. – 1996. – № 30. – St. 141.
2. Kul'turna spadshhyna / [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://ukrmap.su/uk-g4/18.html>.
3. Mazenkova A. A. Kul'turnoe nasledie kak samoorganizujushhajasja sistema : dis. ... kand. filosof. nauk : 24.00.01 / Mazenkova Anna Alekseevna ; Tjumen. gos. un-t. – Tjumen', 2009. – 151 s.
4. Klimov L. A. Kul'turnoe nasledie kak sistema [Elektronnyj resurs] / L. A. Klimov. – Rezhim dostupa : http://history.spbu.ru/index.php?chpu=Voprosy_museologii/1819/1844.
5. Kul'turnoe nasledie: Material iz Vikipedii – svobodnoj jenciklopedii / [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa : <http://ru.wikipedia.org/wiki>.
6. Peregudov F. I. Vvedenie v sistemnyj analiz / F. I. Peregudov, F. P. Tarasenko. – M. : Vyssh. shk., 1989. – 367 s.

Ткаченко И. В., кандидат исторических наук, доцент кафедры культурологии, Институт философского образования и науки Национального педагогического университета им. М. П. Драгоманова (Украина, Киев), vladimir1303@yandex.ru

К вопросу о системе культурного наследия Украины

Рассматривается культурное наследие Украины как структурный элемент культурного наследия человечества. По мнению автора, применяемый в современной науке подход к анализу “от реальности” здесь неприемлем, а анализ роли, значения и влияния культурного наследия на историко-культурное развитие нации должен иметь системный подход, и само культурное наследие, при этом, должно рассматриваться как единая, целостная и динамичная система.

Ключевые слова: культура Украины, история культуры Украины, культурное наследие Украины, система культурных ценностей Украины.

Tkachenko I. V., Ph.D., Associate Professor of Cultural Studies, Institute of Philosophy of Education and Science of the National Pedagogical University named after M. P. Dragomanova (Ukraine, Kiev), vladimir1303@yandex.ru

On the system of cultural heritage of Ukraine

The article discusses the cultural heritage of Ukraine, a structural element of the Cultural Heritage of Humanity. According to the author used in modern science approach to the analysis from “reality” here is unacceptable, and the analysis of the role, importance and impact of cultural heritage on the historical and cultural development of the nation should have a systematic approach, and the very cultural heritage, thus, should be considered as a single, holistic and dynamic system.

Keywords: culture of Ukraine, the Ukrainian cultural history and cultural heritage of Ukraine, the Ukrainian system of cultural values.

* * *

УДК 94+321.01(477) “1919”

Тонких С. В.
аспірант кафедри історії та археології слов'ян,
Інститут історичної освіти Національного
педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова
(Україна, Київ), tonkih1@inbox.ru

ОРГАНІЗАЦІЯ ОРГАНІВ ВЛАДИ В УКРАЇНСЬКІЙ СОЦІАЛІСТИЧНІЙ РАДЯНСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ НА ПОЧАТКУ СТАНОВЛЕННЯ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ В 1919 РОЦІ

Досліджується поетапна, структурована побудова влади на місцях, розкриваються сполучні контролюючі, роз'яснювальні, організаційні, інформаційні аспекти цього процесу, інструменти якими радянська “машина” організувала і нарізувала владу в Україні. Висвітлено такі органи радянської влади як: Революційні комітети – органи надзвичайного характеру, комітети бідноти – як органи тимчасового, перехідного характеру. Зібрано детальну інформацію про функції та інші аспекти діяльності остаточної і постійних органах радянської влади – Рад депутатів та їх виконавчих органів Виконкомів на початковому етапі їх існування. Висвітлено окремі зв'язують ланки між центром і органами влади на місцях: інструктори інструкторських підвідділів НКВС, губвиконкомів, повітових виконкомів які надсилалися на місця для допомоги в налагодженні механізмів організації та побудови влади, роз'яснювати законодавчі рішення керівництва країни та ін., а також кореспонденти які були очима НКВС на місцях і повинні були неупереджено стежити за станом справ в закріпленому регіоні.

Ключові слова: побудова влади, влада на місцях, комітети бідноти, Виконкоми, Ради Депутатів, інструктори, Вісник НКВС.

З самого початку приходу радянської влади в Україні розпочався процес формування органів влади як все державних так і місцевих. На першому етапі радянського будівництва, до того, як Радам вдалося налагодити та розгорнути свій апарат влади в Україні, оперативне управління справами міста і, наскільки це було можливим, губернії здійснювали надзвичайні органи влади – військово-революційні комітети (ВРК). Серед численних функцій, що поклалися на ревкоми, було й забезпечення революційного порядку на території, що ними контролювалось. Судячи зі складу ВРК, здійснення ними правоохоронних функцій інтегрувалось з інтересами військової влади, що було цілком зрозумілим в період ведення збройної боротьби з воїнством попередніх урядів чи іноземними військами. Виконання правоохоронних функцій військово-революційними комітетами тісно перепліталось також і з вирішенням завдань цивільного управління [1, с. 35].

Наряду з ВРК та після розпуску їх на територіях де революційне становище вже не вимагало органу надзвичайного характеру організувались органи цивільного порядку які були направлені на побудову радянської влади на місцях в умовах невоєнного часу, так 28 квітня 1919 року положенням Ради Народних Комісарів приписувалось, до встановлення на всій території України Радянської влади в обличчі Рад робітничих, селянських і червоноармійських депутатів, в місцях звільнених від влади гетьмана і директорії негайно засновуються волосні і сільські комітети бідноти. Там де нема революційних комітетів і тимчасово до організації Рад з бідноти і середнього селянства вся повнота влади в волостях і селах належить комітетам тутешньої бідноти. В діяльність комітетів входило розподіл хліба, засобів першої необхідності і сільськогосподарських засобів, вилучення хлібних залишків з рук кулаків і багатіїв, а також проведення всіх постанов Тимчасового робіт-

ничо–селянського уряду. Комітети бідноти організовувались Повітовими Революційними комітетами, або Виконкомами [2, с. 25].

В травні 1919 року Центральним Виконавчим комітетом було видано нове положення, яким приписувалось: в цілях найбільш швидкого впровадження по всій території України революційного соціалістичного будівництва Робітничо–Селянської влади, повсюдизасновуються сільські комітети бідноти. До комітету вибирались та могли бути вибрані особи всіх національностей, без різниці віросповідання від 18 років, які не мають в своїй власності землі, або ті які володіють зручною для посіву площею не більше 5 десятин на господарство. За виключенням осіб: а) які використовують найману працю, б) володіють торгівельно–промисловими підприємствами, в) викритих у спекуляціях, г) монахів і духовних службовців церкви і релігійних культів, д) службовців і агентів колишньої поліції, особливого корпусу жандармів, охоронних відділень і державної варті, е) осіб, засуджених за корисні та порочні злочини, на термін, встановлений законом чи судовим вирокком.

Сільські комітети бідноти були підпорядковані волосним Виконкомам і керувались в своїй діяльності інструкціями та розпорядженнями усіх його відділів.

В коло діяльності сільських комітетів бідноти входило наступне: 1) До заснування у всіх селах Рад, комітети бідноти володіють усією повнотою адміністративної влади. На їх обов'язки полягає впровадження в життя усіх постанов Робітничо–Селянського Уряду України які стосуються населення, а рівно губернських, повітових, та волосних Виконкомів, та відповідальність за ухилення від виконання чи порушення декретів і розпоряджень. 2) Охорона загального революційного порядку, безпеки та прав робітників, селянської бідноти та селянина – середняка. 3) Сприяння усім представникам центральної, губернської і повітової влади в виконанні їм законів, декретів і розпоряджень Робітничо–селянського Уряду. 4) Сприяння місцевим продовольчим органам і представникам губернських та повітових підвідділів в вилученні хлібних надлишків з рук кулаків та багатіїв. 5) Облік та розподіл хлібу серед найбіднішого населення як з 10 відсоткового фонду, відповідно декрету Раднаркому від 12 квітня № 45, так і надлишків, залишених від зібраних по розкладці по нормам і планам встановленим Губпродкомом. 6) Розподіл засобів першої необхідності і сільськогосподарських знарядь по нормам і планам, встановленим Губпродкомом.

Комітетам бідноти надавалось право самим визначати коло осіб яким підлягає розподіл хлібу, засобів першої необхідності і сільськогосподарських знарядь, але в разі якщо рішення суперечать справам організації сільської бідноти, можуть бути відмінені вищими продовольчими органами.

Для більшої зацікавленості комітетів бідноти надавати енергійну допомогу продовольчим органам в вилученні надлишків з рук кулаків та багатіїв, пропонувався в тих місцях де така допомога була найактивніша, волосними Виконкомами передавати комітетам бідноти складні сільськогосподарські знаряддя для організації суспільної обробки угідь і збирання врожаю безкоштовно. Керівництво по організації комбідів покладалась на повітові Виконкоми або Революційні комітети. Комбід

субсидувалися та проходили по кошторисам народного комісаріату внутрішніх справ [3, с. 7–10].

Тобто, комітети бідноти на ряду з революційними комітетами стали першими органами які розпочали становлення радянської влади на місцях. Слідуючою, кінцевою ланкою в організації влади стали Ради та їх виконавчі органи – Виконкоми.

1 квітня 1919 р. в журналі Вісник Народного Комісаріату Внутрішніх Справ УСРР який являвся структурним органом НКВС УСРР вийшло тимчасове положення про організацію місцевих органів радянської влади та порядок управління. Даним положенням наголошувалось що: відмінною рисою нового апарату управління є повна передача в центрі і на місцях всієї влади в руки робітничого класу і найбіднішого селянства. Вищою владою на місцях є З'їзди Рад: Губернські (окружні), Повітові, Волосні та їх Виконавчі Комітети. У межах свого ведення З'їзд Рад є вища, в межах даної території, влада; і в період між З'їздами такою владою є Виконавчий Комітет.

Губернські (окружні) З'їзди Рад складаються з представників міських Рад і волосних З'їздів. Повітові (районні) З'їзди Рад складаються з представників сільських Рад. Волосні З'їзди Рад складаються з представників усіх сільських Рад волості. З'їзд Рад Губернський, Окружні, Повітові і Волосної обирає свій виконавчий орган – Виконавчий Комітет, число членів якого не повинно перевищувати: а) по губернії 25; б) по повіту 20; в) по волості 5. Виконавчий Комітет відповідальний перед З'їздом Рад який його обрав.

З'їзди Депутатів утворюються: а) в містах; б) в поселеннях, селищах, містечках, селах; в) хуторах. Для точної роботи Радянських Депутатів обирає зі свого середовища виконавчий орган – Виконавчий Комітет – у кількості не більше 5 чоловік в поселеннях і в містах з розрахунку 1 на кожні 10 членів, але не менше 3 і більше 15, і в містах з населенням понад 100 000 не більше 25 осіб. Право обирати і бути обраним до Рад користуються, незалежно від віросповідання, національності, осілості тощо, наступне: різностатеві громадяни Української Республіки, яким на день виборів виповнилося 18 років. а) усі здобуті засоби для життя продуктивною і суспільною корисною працею, а також особи, зайняті домашнім господарством, забезпечують для перших можливість продуктивної праці, якість: робітники та службовці всіх видів та категорій, зайняті промисловістю, торгівлею, сільським господарством та ін. ... селяни, козаки, хлібороби, які не користуються найманою працею з метою отримання прибутку; б) солдати Радянської Армії і Флоту.

Не обираються і не можуть вибирати: а) особи, які користуються найманою працею з метою отримання прибутку; б) особи, проживаючі на нетрудовий дохід, якийсь відсоток з капіталу, доходи підприємства, надходження з майна тощо; в) приватні торговці, торговельні і комерційні посередники; г) ченці і духовні служители церковних і релігійних культів; д) службовці та агенти колишньої поліції, особливого корпусу жандармів, державної варті і охоронних відділень, а також члени королівських і царських прізвищ; е) особи, визнані у встановленому порядку душевно–хворими або божевільними, а рівно особам, які перебувають під опікою; ж) особи, засуджені за корисливі і ганебні злочини, на

строк, встановлений законом або судовим вироком; з) дезертири Червоної Армії і Флоту.

Губернські, повітові і волосні Виконавчі Комітети для поточної роботи виділяють: президія, у складі: у губернському Виконкомі – 1 голова, 2 товариша голови та 1 – секретар і у волосному – 1 голова та 1 – секретар.

Президія міських і сільських Рад будується за прикладом губвиконкомів повітових і волосних. Губернські, повітові, волосні і сільські влади мають предметом своєї діяльності: а) проведення в життя всіх постанов і декретів робітничо–селянського керівництва та інших органів влади; б) прийняття всіх заходів до підняття на даній території в культурних і господарських відносинах; в) об'єднання всієї Радянської діяльності в межах даної території.

Для виконання покладених на органи Радянської влади, при міських Радах і при виконкомі (губернських, повітових і волосних), утворюються відповідні відділи, на чолі з завідуючими відділів (членами виконкому). Відділи розбиваються на відповідні по колу ведення підвідділи. Президія Виконкому спостерігає за роботою відділів, усуває через Виконавчий Комітет помічені недоліки, керує засіданнями Виконкому, готує матеріал для засідань і спостерігає за виконанням постанов Виконкому.

Чергова робота Виконавчого Комітету (губернського, міського та повітового) розбивається на такі відділи: 1) Управління. 2) Земельний. 3) Військовий. 4) Юстиції. 5) Соціального забезпечення. 6) Народної освіти. 7) Праці. 8) Фінансів. 9) Продовольства. 10) Народного господарства. 11) Охорони здоров'я. 12) Ведення актів цивільного стану. При волосних виконкомах (Радах) існують відділи: 1) Земельна. 2) Управління. 3) Продовольства. 4) Ведення актів цивільного стану. Це положення, до інструкції, вироблене Всеукраїнським З'їздом Рад Робітничих, Селянських і Червоноармійських Депутатів, пропонується для неухильного керівництва всім Радам [4, с. 10].

В цьому ж номері журналу було видано загальні положення по організації місцевих Рад та їх відділів в яких по суті повторювалися приписи які були викладені в тимчасовому положенні який був розглянутий вище, але мав ряд пунктів які треба розглянути. У взаємовідносинах відділів Губвиконкомів з відділами повітових Виконкомів відділи Губвиконкомів мають право потребувати від відповідних повітових відділів виконання своїх приписів по всім питанням, які входять в їх компетенцію, а також спостерігати за роботою їх. Це відноситься до питань, які здатний вирішити відділ Повітового і Губвиконкомів самостійно. В тих випадках, коли відділ Повітового Виконкому проводить рішення по спеціальній постанові Повітового Виконкому, відділ Губвиконкому не може втрутитись, і потребується відповідна постанова Губвиконкома. Далі в цьому положенні наводиться коротка схема розподілу робіт по відділам Виконкому. Наприклад в інструкторській частині відділу інформаційно–інструкторського покладалося: 1) Направлення на місця інструкторів для організації і постановці роботи місцевих Рад. 2) Виробництво адміністративних ревізій діяльності цих Рад [4, с. 12].

Зв'язуючою ланкою між вищими і нижчими органами влади в регіонах, яка була направлена на правильну організацію і постановку апарата радянської влади стали

губернські і повітові інструктори які підпорядковувались інформаційно–інструкторському підвідділу відділу місцевого управління НКВС [5, с. 6].

Про обов'язки, організаційну діяльність, задачі інструкторів було детально висвітлено в Декреті по порядку відрядження відділами комісаріату інструкторів і агентів в провінцію [6, с. 11], інструкції інструкторським підвідділам губернських відділів Управління Тимчасовій Інструкція Губернському Інструкторові [7, с. 12–13]. Інструктор повинен був бути ознайомлений з усіма декретами і постановами центральної та місцевої губернської влади. Інструктор повинен був ознайомитися з усіма справами які стосувались побудові влади на місці. Інструктор мав права давати вказівки що до організації радянської влади в постановці робіт Ради і її відділів, організувати та перебудувати їх та ін.

Ще однією допоміжною ланкою в зв'язку між гілками влади, а також очами НКВС на місцях були кореспонденти Наркомвнуправ України на місцях. Інструкція видана відділом управління НКВС для кореспондентів регламентувала: для нормального зв'язку губернії і повіту з центром, при інформаційно–інструкторських підвідділах на місцях запроваджується посада спеціального кореспондента, який знаходиться в безпосередньому веденні НКВС і рахується тільки прикомандированим до Виконкомів [8, с. 24]. Основним завданнями кореспондентів було: бути в курсі усіх подій в діяльності Виконкому, слідкувати за прийняттям рішень на засіданнях, за політичним становищем в даному районі та інформувати центральні органи НКВС в разі виявлення недоліків, та проблемних ситуацій.

Інструктування, розпорядження, декрети на місця доносились центром через друкований орган – журнал вісник НКВС який виходив кожні дві неділі і містив в собі усі законодавчі ініціативи керівництва країни та безпосередньо НКВС Української Соціалістичної Радянської Республіки, а також через Телеграф або пошту, якщо ця інформація стосувалась окремих виконкомів чи Рад. Наприклад в 5 номері вісника НКВС надрукований циркуляр для усіх Губвиконкомів України. Яким Центральний Відділ повідомляв для підвідділів запису громадського стану, що при здійсненні запису встановлюється для усіх Української Радянської Республіки в десять (10) карбованців гербовими марками [9, с. 8]. Як приклад контролю центру над містами також свідчить розпорядження Комунального відділу надати всім Губернським, повітовим, та міським Виконкомам свідчення чи був організований Підвідділ благоустрою і будівельно–ремонтний при Відділі Комунального хазяйства при Виконкомі (Раддеп) і чи прийняв він під свій контроль пожежну справу та ін. [10, с. 6].

По результатам даної статті ми можемо зробити висновок що побудова Радянської влади в Україні на місцях мала доволі чітку теоретичну базу яка попередньо була випробувана на організації влади у Росії. Бачимо перехід влади від надзвичайних органів влади – Революційні комітети, через суспільні – Комітети бідноти, до безпосередньо державних законодавчих і виконавчих – Рад депутатів і їх виконавчих органів Виконкомів. Відстежили зв'язуючі, контролюючі, пропагандистські ланки – інструктори і кореспонденти які крім цього мали ще і функції допомоги організації влади. Інформа-

ційним агентом в цій схемі виступив структурний орган НКВС журнал Вісник НКВС.

Список використаних джерел

1. Олійник О. І. Народний комісаріат внутрішніх справ України (1917–1941 рр.): структура, функції, діяльність. Спеціальність 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень. Дис. ... канд. юрид. наук. – Харків, 2000.
2. ЦДАВО України. – Ф. 5. – Оп. 1. – Спр. 8.
3. Вісник НКВС. – 1919. – № 7.
4. Вісник НКВС. – 1919. – № 3.
5. ЦДАВО України. – Ф. 5. – Оп. 1. – Спр. 2.
6. Там само. – Спр. 5.
7. Вісник НКВС. – 1919. – № 2.
8. Вісник НКВС. – 1919. – № 9.
9. Вісник НКВС. – 1919. – № 5.
10. ЦДАВО України. – Ф. 5. – Оп. 1. – Спр. 30.

References

1. Olijnyk O. I. Narodnyj komisariat vnutrishnih sprav Ukrainy (1917–1941 rr.): struktura, funkciï, dijal'nist'. Special'nist' 12.00.01 – teoriia ta istoriia derzhavy i prava; istoriia politychnyh i pravovyh vchen'. Dys. ... kand. juryd. nauk. – Harkiv, 2000.
2. CDAVO Ukrainy. – F. 5. – Op. 1. – Spr. 8.
3. Visnyk NKVC. – 1919. – № 7.
4. Visnyk NKVC. – 1919. – № 3.
5. CDAVO Ukrainy. – F. 5. – Op. 1. – Spr. 2.
6. Tam samo. – Spr. 5.
7. Visnyk NKVC. – 1919. – № 2.
8. Visnyk NKVC. – 1919. – № 9.
9. Visnyk NKVC. – 1919. – № 5.
10. CDAVO Ukrainy. – F. 5. – Op. 1. – Spr. 30.

Тонких С. В., аспирант кафедры истории и археологии славян, Институт исторического образования Национального педагогического университета им. М. П. Драгоманова (Украина, Киев), tonkih1@inbox.ru

Организация органов власти в Украинской Социалистической Советской Республике в начале становления советской власти в 1919 году

Исследуется поэтапное, структурированное построение власти на местах, раскрываются соединительные контролирующие, разъяснительные, организационные, информационные аспекты этого процесса, инструменты которыми советская "машина" организовывала и наращивала власть в Украине. Освещены такие органы советской власти как: Революционные комитеты – органы чрезвычайного характера, комитеты бедноты – как органы временного, переходного характера. Собрано подробную информацию о функциях и других аспектах деятельности окончательных и постоянных органов советской власти Советов депутатов и их исполнительных органов – Исполкомов на начальном этапе их существования. Освещены отдельные связывающие звенья между центром и органами власти на местах: инструкторы инструкторских отделов НКВД, губисполкомов, уездных Исполкомов которые посылались на места для помощи в налаживании механизмов организации и построения власти, разъясняют законодательные решения руководства страны и др., а так же корреспонденты которые были глазами НКВД на местах и должны были беспристрастно следить за состоянием дел в закрепленном регионе.

Ключевые слова: построение власти, власть на местах, комитеты бедноты, Исполкомы, Советы Депутатов, инструкторы, Вестник НКВД.

Tonkhyh S. V., a graduate student of the Department of History and Archaeology of the Slavs, the Institute of History Education National Pedagogical University. M. P. Drahomanova (Ukraine, Kyiv), tonkih1@inbox.ru

The organization of government in the Ukrainian Soviet Socialist Republic in the early establishment of Soviet power in 1919

We study the gradual, structured building of local authorities, revealed the connection control, advocacy, organizational and informational aspects of this process, the tools that Soviet "machine" organized and increased its power in Ukraine. Cover such Soviet authorities as revolutionary committees – the bodies of extraordinary character, the Committees of the poor – as organs temporary, transitional. Collected detailed information about the functions and other aspects of the final and permanent organs of Soviet power councils of deputies and their executive bodies of the executive committee at the initial stage of their existence. Covered individual connecting links between the center and local authorities: instructors instructor subdivisions PCIA gubernia executive committees, district executive committees are sent to the field to help establish mechanisms for organizing and building authorities to clarify legislative solutions the country's leadership, and others, as well as reporters who were PCIA eyes on the ground and had to impartially monitor the state of affairs in the secured area.

Keywords: building authorities, local authorities, poor committees, executive committees, board members, instructors, Journal of the PCIA.

* * *

УДК 94(4+477)(092) "19"

Третьякова А. С.
аспирантка кафедры истории Украины, Институт исторической освіти Национального педагогического университета им. М. П. Драгоманова (Украина, Київ), alinatretyakova2008@yandex.ru

ЗАСОБИ ПЕРЕТВОРЕННЯ СУСПІЛЬСТВА: ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОНЦЕПЦІЙ М. П. ДРАГОМАНОВА ТА ІДЕЙНИХ ПОГЛЯДІВ ПРЕДСТАВНИКІВ НАРОДНИЦЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У 70–80-Х РОКАХ ХІХ СТ.

Здійснено порівняльну характеристику засобів перетворення суспільства у концепції М. П. Драгоманова та ідейних поглядів представників народницьких організацій як в Україні, так і в Європі в цілому у 70–80-х роках ХІХ ст.

Ключові слова: М. П. Драгоманов, засоби перетворення суспільства, народницькі організації.

Сучасний суспільно–політичний розвиток України, формування та становлення громадянського суспільства потребують визнання пріоритетним шляху до Європи. З огляду на це драгоманівські засоби щодо впровадження ідей народності, соціалізму, демократії, федералізму якнайкраще розкриваються для розуміння у порівнянні з засобами перетворення тогочасного суспільства, запропонованих представниками народницьких організацій у 70–80-х рр. ХІХ ст. Ці питання залишаються актуальні і для сьогодення, особливо з точки зору пошуку вітчизняним політикумом парадигми утвердження української національної ідеї.

Об'єктом дослідження є суспільно–політична думка як в Україні так і в Європі в цілому у 70–80-х роках ХІХ ст.

Предметом дослідження є засоби перетворення суспільства у концепції М. П. Драгоманова та ідейних поглядів представників народницьких організацій у досліджуваній період.

В різний час цією проблематикою займалися В. Й. Борисенко [1;2;3], Л. Г. Іванова [5], Р. П. Іванченко [4;6;7], А. М. Катренко, Ю. В. Беззуб [13], А. М. Круглашов [14], С. І. Світленко [15], О. Ф. Скакун [16], Г. П. Щабельник [17]. Їх праці висвітлювали різні аспекти діяльності мислителя. Проте на сьогоднішній день проблема засобів перетворення суспільства у порівняльній характеристиці концепції М. П. Драгоманова та ідейних поглядів представників народницьких організацій у 70–80-х роках ХІХ ст. залишається малодослідженою, а тому потребує детального вивчення.

Михайло Петрович Драгоманов зіткнувся з ідеологією народництва в середовищі російських гуртків такого спрямування в еміграції у 70–80-х роках ХІХ ст. Він вважав, що зуміє переконати своїми науковими і логічними доказами оту палку революційну молодь – народників, в неправомірності їхніх шовіністичних поглядів, допоможе їм знайти правильну суспільну теорію. Щоб повалити старий самодержавний режим, потрібно, як вважав М. П. Драгоманов, з'єднати зусилля всіх народів Російської імперії. Він вважав націоналізм, національні почуття, культуру, мову, освіту могутнім демократичним чинником у визвольній боротьбі усіх народів за політичні свободи у своїх країнах, в тому числі за соці-